

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Dubium V. Quæ & quanta sit obligatio juramenti promissorii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

conversandum, vel ad pascendas alterius aures,
ideoque videntur à mendacio excusari posse.

DUBIUM V.

*Quæ & quanta sit obligatio
Juramenti promisorii.*

Resp. In Juramento promisorio duæ affir-^{cc} 303
mantur veritates; una de præsentī primaria,^{cc}
quòd scilicet jurans habeat animum^{cc}
implendi, quod promittit : altera secundaria^{cc}
de futuro, quòd scilicet impleturus sit suo tem-^{cc}
pore, quod promittit ; five promittat Deo, &^{cc}
est votum cum Juramento, five homini, &^{cc}
est jurata promissio humana : unde oritur^{cc}
obligatio implendi, si rationabiliter possit.^{cc}
Ita communiter DD. V. Laym. L. 4. T. 3. c. 6. Bon. T. 2. cc
d. 4. q. 1. p. 7. Unde resolves,

I. Defectu primæ veritatis jurans verè pejerat^{cc}
mortaliter, si vel non habet animum implendi,^{cc}
five materia sit parva five magna ; licita five^{cc}
illicita: vel si dubitat, an facturus sit nec ne, quod^{cc}
jurat ; vel si putet sibi moraliter impossibile,^{cc}
ut impleat, quod promittit : quia quoad istam^{cc}
veritatem præsentem, promisorium ab asser-^{cc}
torio non differt : unde nec parvitas materiæ^{cc}
excusat. *Ibidem.*

II. Defectu secundæ veritatis verè pejerat is,^{cc}
qui, quod promisit, postea non implet, si rationa-^{cc}
biliter implere potest. Id solùm hìc dubitatur,^{cc}
an qui promisit rem exiguam cum Juramento,^{cc}
ut v. g. dare alteri unum pomum, vel nummum^{cc}
pro eleemosyna, vel castigare prolem, vel^{cc}

" inter vendendum nolle se minori pretio ven-
 " dere, vel nolle primum locum occupare aut præ-
 " cedere in ingressu portæ, &c, an inquam sub gravi
 " peccato teneatur hæc servare. Ubi speculative
 " quidem videtur quòd sic; quia verè adductus est
 " Deus ut testis quòd sit facturus, ergo si sine causa
 " non facit, quantum in se est, facit DEUM
 " testem falsum, *Cajet. Valen. Tolet. L. 4. Cap. 22. & alii.*
 " Nihilominus alii probabiliter tenent contra-
 " rium, ut *Sanch. Vid. Laym. Cap. 14.*
 " III. Illud certum est, quòd si ex eo, quòd jurasti,
 " tantummodo parum aliquid non serves, non esse
 " grave; v.g. si jurasti te non bibiturum vinum,
 " non peccas mortaliter parum bibendo. *Sanch.*
 " *Mor. L. 4. c. 32. num. 21,* quia tunc excusat parvitas
 " materiæ. Et sic excusantur, qui jurant servare
 " Statuta alicujus Capituli, Collegii, Universitatis,
 " &c, si postea parvum aliquod Statutum violent. Et
 " idem dic de tabellionibus juratis, & aliis ministris
 " Justitiæ; ut & de eo, qui ex summa, quam alteri
 " se daturum jurasset, parum tantum detraheret,
 " *Navar. Suar. Sanch. v. Laym. Bonac. p. 14.*
 " IV. Obligaris probabiliter Juramento pro-
 " misorio, etsi extortum à te sit per injuriam ac
 " metum; ut si oblitus uti æquivocatione, jurasti
 " prædonibus dare lytrum, usurario Usuram,
 " *Bec. 2. 2. q. 89. & alii.* Negat tamen *Azor T. 1. L. 11.*
 " *c. 7. q. 2.* in materia matrimonij, quia matrimo-
 " nium coactum metu cadente in constantem
 " virum, nullum est: hinc etiam Juramentum
 " extortum de eo contrahendo, videtur relaxatum
 " ipso Jure, ait *Cajet. V. Perjurium. Suar. c. 9. Sanch.*
 " *Bonac. p. 9.*
 " V. Obligaris item, etsi Juramentum sit errore
 " aut dolo extortum, si dolus vel error versetur
 " tantum

tantum circa circumstantias accidentales, non
 magni momenti; nam si versentur circa substan-
 tiam, ut v.g. si anulum te daturum alteri jures,
 putans esse ferreum, cum sit aureus, vel circa
 circumstantias magni momenti, quibus cogitis
 non jurasses, non obligaris, v. *Sanch. L. 3. Cap. 11. nu-
 m. 42. Suar. & alios.*

VI. Non inducit ullam obligationem, si jures
 rem malam, aut vanam, aut inutilem, aut,
 ut habet *Cajet.* indifferentem, quæ nec ex fine,
 nec circumstantiis cohonestatur, quia Jura-
 mentum non potest esse vinculum iniquitatis
 aut vanarum rerum ac otiosarum, ad quas Deus
 non vult nos obligari, *Bon. & alii communiter.* Ubi
 nota ex *Laym. c. 6.* Juramentum non convalere,
 etsi talis res illicita & vana, postea mutatis
 circumstantiis fiat honesta, cum juxta regulam 18.
 Juris in 6. *Non firmatur tractu temporis,
 quod initio non subsistit.*

VII. Nec obligaris implere, si quid jurasti
 contra consilia Evangelica; ut non ingredi Reli-
 gionem, non dare eleemosynam, &c. *Molin. Sanch.
 Lay. l. c.* Et licet peccaris talia jurando, non tamen
 peccas non implendo. *Vid. Cajet. V. Perjurium.*

VIII. Teneris implere, nec potes commutare
 in aliud opus melius, ut v.g. Religionem, si aliquid
 jurasti in utilitatem aut gratiam alicujus hominis
 aut aliquorum, dummodo sit honestum, &
 sine peccato impleri possit: Unde v.g. Alumnus,
 qui juravit se servituum Principi aut huic vel
 illi Ecclesie, &c, non potest ingredi Religionem
 sine relaxatione. Excipe tamen, si jurasses Titie,
 eam ducere: nam eo casu potes eam relictam ingredi
 Religionem, quia Juramentum sortitur natu-
 ram actus, cui apponitur; promissioni autem

» matrimonii hæc tacita conditio inest, nisi ingre-
 » derer Religionem. *Vid. Laym. c. 6. Bonac. Tom. 1.*
 » *de matrim. q. 1. p. 5.*

» *Resp. II.* Juramentum promissorium
 » eandem habet conditionem, eodémque modo
 » explicandum est, quo promissio vel propositum,
 » cui est annexum. Ratio, quia accesorium sequi-
 » tur principale, ideóque quando non obligat
 » promissio, nec obligat Juramentum appositum.
 » *Les. L. 2. c. 42. d. 4. Bonac. p. 16. Trull. L. 2. c. 1. d. 17. n. 1.*
 » *Unde resolves,*

» I. Titius, qui cum Juramento promissit nuptias
 » Bertæ diviti, sanæ, virgini, bonæ famæ &c,
 » non tenetur stare Juramento, postquam Berta
 » incidit in paupertatem, infirmitatem, fornicationem,
 » vel infamiam; quia promissio ipsa
 » non obligat eo casu.

» II. Qui urbanitatis causâ juravit se ante alte-
 » rum non sesurum, bibiturum, vel ingresurum
 » domum, &c. non peccat contra Juramentum,
 » si coactus ab altero prius sedeat, bibat, vel ingre-
 » diatur; tum quia promissio illa vel propositum
 » habet tacitam conditionem adjunctam (nisi me
 » coegeris) quâ sublatâ non obligat & consequenter
 » nec Juramentum: tum quia relaxatur ab altero
 » cedente Juri suo, *Bon. l. c. Sanch. Les. n. 22. Trull. n. 5.*

» III. Qui juravit se servaturum Decreta &
 » Regulas, vel Statuta alicujus Congregationis,
 » Universitatis vel Capituli, tantum tenetur
 » servare ea, quæ sunt in vigore, & quatenus sunt
 » in usu, vel servantur à majore parte Capituli;
 » nisi tamen aliud constet de mente jurantis, vel
 » hic voluerit se ad illa independentem à Statutis
 » obligare. Ratio patet, quia promissio ipsa non ali-
 » ter obligat. *Trull. n. 8. Az. Les. l. c. Dia. p. 2. Tr. 6. R. 39.*

IV.

IV. Qui juravit se servaturum secretum, ^{cc}
 non peccat contra Juramentum, illud detegendo, ^{cc}
 quando non potest illud celare absque gravi suo ^{cc}
 vel alterius damno, quia ipsa promissio secreti ^{cc}
 non videtur obligare, nisi hac conditione, ^{cc}
 (si non noceat.) *Sylv. Bonac. Sanch. Trul. n. 9. cc*

V. Qui juravit Judici se dicturum, quæ novit, ^{cc}
 non tenetur revelare occulta. Ratio patet. *Lefs. cc*
Bonac. Trull. num. 13.

VI. Qui juravit se soluturum debitum ^{cc}
 intra mensem, non tenetur intra illum ^{cc}
 vi Juramenti solvere, si à creditore terminus ^{cc}
 solutionis prorogetur, quia cum hic cedat ^{cc}
 Juri suo, cesat obligatio promissionis, & ^{cc}
 consequenter Juramenti, *Azor, Bonac. Trull. n. 18. cc*

A D D E N D A.

Q. 80. *An in juramento falso detur parvitas* 304
materia. q. §. 1. In asertorio non datur, uti
cum S. Th. & aliis habet Busenb. relatus n. 263. & 303,
quia sic jurans vult, ut DEUS testetur falsum,
adeoque ut fallat aut fallatur, quæ est gravis irre-
reverentia, hinc Innoc. XI. damnavit hanc 24. prop:
Vocare DEUM in testem mendacii levis non est
tanta irreverentia, propter quam velit aut possit
damnare hominem.

§. 2. De Juramento promisorio est aliqua diffi- 305
 cultas, nam licet res jurata sit levis, tamen si postea
 non impleatur, plures apud *Busenb. & cum Lefs.*
de Just. L. 2. c. 42. d. 5. dicunt semper esse mortale,
quia quantum in se est, facit Deum fuisse testem
falsi, voluit enim, ut Deus testaretur aliquid futurum,
quod tamen ipse impedit, ne sit futurum, ergo facit
Deum fuisse testatum aliquid falsum, in quo vide-
tur esse gravis irreverentia, non minus, quam
si faceret DEUM testari falsum præsens, &
 hæc

hæc sententia est probabilis, quam *Cajet. & Covarr.* limitant, & dicunt, si jurans nihil ponat de re promissa, tum fore mortale, si autem aliquid de ea ponat, fore veniale tantum, v.g. si jurarit se oraturum Pater & Ave, si neutrum oret, dicunt fore mortale, quia deficit tota veritas propositionis, si autem alterutrum oret, dicunt fore tantum veniale, quia ex illa parte non deficit veritas Juramenti: sed hæc posterior limitatio parum probabilitatis habet, nam qui promisit orare & pater & ave, si alterutrum omittat, tota propositio copulativa est falsa, uti suppono ex Logica, ergo si in uno casu deficit veritas, & ideo est mortale, etiam erit in altero: hinc Authores alii longè plures cum *Castrop. T. 14. D. 1. P. 6. n. 8. Illung T. 5. n. 51. Carden. in 2. Crisi d. 17. n. 19.* multò probabilius dicunt, si materia Juramenti sive materia propositionis sit gravis, & desit justa excusatio, fore mortale non implere, è contrà si sit levis, fore tantum veniale; ratio est, quia qui non implet, non mentitur, uti expressè *S. Th. 2. 2. q. 110. art. 3. ad 5.* cum nihil loquatur contra id, quod gerit in mente, ergo tantum peccat contra fidelitatem, peccatum autem contra fidelitatem in re levi, est leve tantum, uti cum communi rectè docet *Lugo de Just. d. 23. n. 92.* Unde ad fundamentum *Lesii* dicendum est, quod talis homo non faciat Deum testem mendacii aut falsi formalis, sed materialis tantum, in quo præcisè non est irreverentia, nam qui jurat aliquid re ipsa falsum, quod tamen putat verum, etiam facit Deum esse testem falsi materialis, & tamen non peccat. *Confirmo.* Nam jurans volebat se obligare, & promissum implere, quamvis autem non impleat, non ideo Deus est vocatus in testem falsitatis cognitæ, sed ignoratæ, ergo non est

vocat

vocatus in testem falsitatis formalis, sed materialis tantum. Opponit *Dicast.* de Juram. d. 2. n. 162, Deum invocari velut testem & fidejussorem veritatis futuræ, hinc autem fieri testem & fidejussorem falsitatis consequentis, quod videtur semper grave. R. Tantum vocari in testem voluntatis præsentis adimplendi promissum, & in fidejussorem obligationis, quæ semper est, sed ratione materiæ potest esse gravis vel levis. Vide dicta num. 262.

Q. 81. *Utra obligatio sit major, voti an juramenti.* 306

R. Multi Canonistæ apud *Suar.* hinc L. 2. c. 3. num. 1. censent obligationem utriusque esse parem, sed 1. Probabilius est majorem esse obligationem voti quàm Juramenti promissorii, quod homini fit, ita *S. Th.* 2. 2. q. 89. art. 8, quem plerique sequuntur cum *Suar.* num. 7, partim contra istos Canonistas, partim contra *Med.* & alios. Ratio est, quia per votum fides directè datur Deo, non autem per Juramentum promissorium homini factum, obligatio enim directè non fit Deo, sed DEUS tantum adducitur ut testis promissionis de aliquo futuro, ergo votum magis directè respicit Deum, ergo violatio voti erit magis contra DEUM, adeoque major illius injuria. Dixi, quod homini fit, propter dicenda n. 328. 355. 555. 2. Juramentum asseritorium videtur magis obligare quàm votum, ita *Suar.* n. 5; ratio est, quia obligatio Juramenti asseratorii est ex præcepto negativo obligante ad non attribuendum Deo falsum, quod si fieret, foret gravissima Deo injuria; obligatio autem voti est ex præcepto affirmativo me obligante ad reddendum hoc, quod Deo promisi, quod si non faciam, censebor esse irreverens Deo, sed non inferam tantam injuriam, quantam inferrem, si facerem esse testem falsi; & idem tenent

Lesse

Lesf. suprà num. 53. Sanch. hic L. 3. c. 9. num. 4. Dicast. de Juram. d. 3. n. 20.

- 307 Q 82. *Quomodo Juramenta sint interpretanda.*
 R. Ferme eodem modo, quo vota, de quibus vide dicenda à n. 381 : unde 1. Qui dubitat, an juraverit, non obligatur, quia libertas est in possessione contra Juramentum, ita plurimis citatis *Dicast. num. 393* : idem est, si certus sis te asseruisse aliquid facturum per verba ambigua & dubia, sintne juratoria nec ne ; si etiam dubites de intentione tua, uti cum *Caj. Covar. & aliis tenent Suar. L. 2. c. 33. n. 3. Lugo de Just. d. 23. n. 110*, quia libertas adhuc manet in possessione, sicque etiam in mitiorem partem resolvit ejusmodi dubium Pontifex *Cap. Clericus. 35. de Jurejurando.* 2. Qui certus est se verba juratoria dixisse, sed negativè dubitat de intentione se obligandi ; aut etiam dubitat, an sciverit vel cogitaverit de obligatione inde consurgente, videtur obligari, si scivit, quid sit jurare, quia possessio est pro Juramento, quod talem obligationem trahit, ita *Suar. n. 4. Sanch. aliique cum Lugo suprà.*
- 309 *Dian. P. 9. T. 8. R. 17.* 3. Qui scit se jurasse, & dubitat, an impleverit, adhuc obligatur, uti rectè cum communi *Suar. n. 7*, quia Juramentum est in possessione, & obligationi certæ non fit satis per solutionem dubiam.
- 310 4. Quando dubium est, an materia Juramenti sit licita nec ne, interpretatio ita est facienda, ut si in aliquo sensu possit Juramentum esse de re licita, in illo factum esse credatur, etiam si de intentione jurantis non certò constet, hoc enim postulat reverentia debita Juramento, ne sit vanum aut dicatur factum de re illicita, quod præsumi non debet ; si autem Juramentum nullo sensu possit esse de materia licita, non obligat, uti rectè *Suar. num. 8*, quia non debet impleri

cum periculo peccandi. 5. Quando materia
 Juramenti videtur esse illicita, & dubium solvi
 non potest post adhibitam diligentiam, opus est
 dispensatione saltem Episcopi, uti cum *S. Thoma* &
 aliis docent *Suar. num. 9.* & *Dicast. n. 398*, qui tamen
n. 401. addit, non esse improbableem, quòd tale Jura-
 mentum possit non impleri, etiam non petita
 dispensatione, hinc *Sotus* putat *S. Thomam* dixisse
 hoc tantum pro consilio, notatque *Dicast. n. 399.*
 secundum illa sua principia, etiam in aliis dubiis,
 quæ se tenent ex parte jurantis, non esse opus
 dispensatione. 6. Juramentum est interpretandum ³¹¹
 secundum consuetudinem vel sensum communem
 Doctorum, hinc inquit *Dicast. n. 358*, citans plures
 alios, qui promovetur ad Licentiam, & jurat
 non accipere Gradum Doctoratus in alia Acade-
 mia, hoc intelligit virtute illius Licentiæ, illi autem
 integrum est in alia Academia iterum gradum
 Licentiæ & Doctoratus simul accipere, cui senten-
 tiæ etiam favet *Sanch. L. 4. c. 6. n. 5. & 6.* 7. Jura- ³¹²
 mentum ita interpretandum est, ut non fit
 tum alterius incommodo & detrimento, unde
 qui juravit se servaturum secretum, non tenetur
 servare, si id esset graviter noxium aliis vel ipsi,
 si quando juravit, non præscivit nec cogitavit
 fore noxium, ita *Sanch. L. 3. c. 17. n. 25.* *Dicast. n. 362.*
 citans plures, & habet *Busenb. supra. 8.* Juramentum ³¹³
 de servandis, v. g. Statutis, non extenditur ad Statuta
 facienda, sed tantum ad antiqua, *Suar. Sanch. & alii*
 cum *Dicast. n. 365*, & clarè habetur *Cap. Clericus, 35,*
de Jurejur. 9. Promissio etiam jurata, quam ³¹⁴
 observari vel non observari non magnopere
 interest ejus, cui facta est, nunquam ita durè
 est interpretanda, ut etiam cum gravissimis
 incommodis obliget, neque præsumendum,
 quòd

quod mens promittentis vel acceptantis promissionem fuerit, ut in omni eventu subsisteret obligatio, promissiones enim habent multas tacitas condiciones ex Jure vel hominum consuetudine vel prudentum interpretatione, ita *Lesf.* in *Auct.* v. *Juramentum casu 4.*

315 Q. 83. *An verum sit, quod juramentum sequatur naturam actus, cui adjicitur.* R. Universaliter non est verum, ita *Dicast.* d. 3. n. 411. & patet. Quia Juramentum sæpe est validum, licet cadat super actum invalidum, v. g. super promissionem injustè extortam à latrone, uti pluribus explicabitur in p. 2. n. 727. & in q. seq. insinuabitur. Actus de se potest esse revocabilis, uti propositum faciendi aliquid, & tamen Juramentum cadens super illud propositum est irrevocabile &c. Dicendum itaque cum *Lesf.* de *Just.* L. 2. c. 42. n. 32. & *Suar.* L. 2. c. 32. n. 5, quod Juramentum sequatur naturam actus, qui juratur, non quoad obligationem, nec quoad esse firmum vel irritum, sed quoad sensum verborum, quoad rationem liciti vel illiciti; item quoad alias condiciones tacitas seu limitationes, quas contractus ex Jure vel consuetudine contrahentium includit. Videri potest *Illung* T. 4. D. 3. N. 233. & T. 5. num. 64. Quomodo autem explicandum sit illud, *accessorium sequitur principale*, dicetur p. 2. n. 727.

316 Q. 84. *An juramentum illicitum possit obligare.* R. §. I. Juramentum homini factum, licet in se sit illicitum, vel fuerit prohibitum, aut etiam Jure naturali invalidum, potest obligare ex virtute Religionis, si sit de re licita, ita *Mol.* de *Just.* T. 2. d. 510. & T. 6. d. 35. & T. 1. d. 149. & 153. *Suar.* c. 24. à n. 2. *Sanch.* L. 3. c. 9. à n. 22. Ratio est, quia interponitur testimonium divinum

pro futuritione rei, quæ licitè fieri potest, ergo postulat reverentia, ut impleatur.

§. 2. Juramentum de re licita homini factum ³¹² ob malum finem, tum tantùm obligat, quando peractum est crimen, & nulla superest malitia in præstanda materia promissa; non autem obligat, si sic obtinendus esset finis malus, *Sanch. n. 28. Tamb. L. 3. c. 3. §. 5. n. 18*; hinc si jurâsti meretrici dare pretium pro illicita copula, teneris rescindere Juramentum ante patratum crimen, si tamen crimen patrâsti, teneris solvere pretium, quia hæc solutio in se mala non est: aliud est de solutione pretii simoniacè promissi, hæc enim manet in se mala & prohibita.

§. 3. Si jurâsti principaliter ob finem bonum, ³¹³ sed simul impellente fine malo, v. g. jurâsti dare eleemosynam ex charitate, sed impellente simul vanâ gloriâ, omisso impulsivo malo teneris dare eleemosynam, quia Juramentum est de re licita, & potest impleri finè peccato, ita cum aliis *Busenb. referendus num. 399.*

§. 4. Si jurâsti donare aliquid per donationem ³¹⁴ prodigam, probabile est cum *Sot. Suar. & aliis* te teneri tantùm ad illam partem, quæ non est prodiga: etiam probabile est cum *Molin. & Sanch. num. 27.* te teneri ad totum, quia licèt ex modo promittendi sit culpa, tamen non est ratione rei promissæ, & licèt fuerit prodigalitas in prima promissione, non ideo est in executione rei promissæ, quam cohonestant promissio ipsa & juramentum: *Tamb. n. 20.* putat etiam probabile esse, quòd ad nihil tenearis, quia indivisibiliter censeris totum promississe, ad totum autem non teneris, quia exequeris prodigalitem inhonestam. Hæc sententia videtur minùs probabilis,

prima

prima autem probabilior. Vide dicenda p.2.n.795.

320 §. 5. Juramentum, quo amarus & amara jurant se non permisuros tactum ab alia persona, secundum *Sanch.* c.15. num.17. obligat, quia est de relicta, nam honestum est non tangi ab alio: secundum *Fag. Tamb.* §. 3. n.3. *Dian.* P. 9. T. 8. R. 9. non obligat, quia tendit ad firmandam malam amicitiam: sed dicendum est id pendere ab eorum intentione, nam si fiat ad firmandam malam amicitiam, posterior sententia est vera; si ad cavendum, ne cum aliis commisceantur, prior est tenenda.

321 Q.85. *An qui fictè juravit, seu nolens se obligare, re ipsa obligetur.* R. *Busenbaum* relatus n.275. in fine, *Sanch.* c.10. n.8. *Castrop.* T.14. D.1.P.8.N.8, itémque alii apud *Dicast.* d. 2. n. 286. & d. 3. n. 322. negant, quia fictum juramentum non est juramentum; idem cum plurimis aliis tenet *Dicast.* num. 339, quia obligatio, quæ à voluntate pendet, est de essentia, vel saltem proprietas metaphysica Juramenti, uti dixim⁹ n.276. & 279; è contrà *S.Th.* 2.2.q.89.a.7. ad 4. *Valent. Cajet. Sot. Covar. Suar.* L. 2. c. 7. n. 11. aliique apud *Dicast.* n.314. & 338. affirmant, eò quòd putent obligationem sequi ad externam assercionem verborum, neque contrahi per intentionem, sed per deliberatam verborum attestacionem; quod *Vasq.* extendit etiam ad simplicem promissionem factam sine animo se obligandi, quamvis hoc communiùs negetur; saltem (dicunt alii) obligationem Juramenti, quæ oritur ex virtute Religionis, non pendere à voluntate jurantis, uti pendet obligatio promissionis & voti, sed Jure naturali esse annexam ac inseparabilem à Juramento externo, probatque *S. Thomas* verbis *Isidori*, quacunque arte verborum quis juret, Deus tamen, qui conscientia testis est, ita hoc accipit, sicut ille, cui juratur, intelligit:

unde etiam hæc sententia valde probabilis est :
manet autem certum, quòd fictum juramentum
obligare possit, non tantùm ratione scandali, sed
etiam ex Justitia, ratione damni, quod alter ex tali
dolo pateretur, uti omnes docent cum *Dicast. supra*
& *Sylv. in Res. Cas. p. 1. v. Restitutio, Cas. 1* ; attamen
his sententiis non obstantibus docet absolutè *Illf.*
T. 5. num. 56, fictè jurantem tantùm obligari,
si Juramentum sit dolosum, id est, contra Jus alte-
rius, quia nempe ex Justitia tenebatur seriò jurare ;
hinc dicit fictum juramentum nunquam causare
obligationem ex virtute Religionis, sed solius
Justitiæ, quæ sententia etiam probabilis est.

Q. 86. *An Juramentum obliget, si opponatur* 322
priori juramento. R. §. 1. Unum Juramentum
potest opponi alteri, vel in actu jurandi, vel
in materia jurata: Tum opponitur in actu jurandi,
si v.g. priùs jurasti te nunquam ampliùs juraturũ,
nam si postea iterum jures, te, v.g. daturum elee-
mosynam, hoc Juramentum opponitur primo,
non quoad materiam, priùs enim Juramentum
non fuit circa eleemosynam, sed tantùm
quoad actum jurandi. Tum opponitur in materia
jurata, si illam materiam, quam priùs jurasti facere,
postea jures non facere, vel contra, uti quando
jurasti dare eleemosynam, si postea jures non dare :
hoc notato,

§. 2. Si posterius Juramentum opponatur priori 323
tantùm in actu jurandi, posterius obligat, quia est
de materia licita : Si autem opponatur in materia
jurata, non obligat, quia materia illius est per prius
Juramentum reddita illicita, ita *Sanch. c. 9. num. 26.*
Castrop. d. 2. p. 7. §. 6. Tamb. §. 5. n. 7 ; hinc si jurasti
matrimonium Cajæ, & postea etiam jures Titia, hoc
secundum est irritum ; imò licet non jurasses,

sed tantum promississet Cajæ, *Sanch.* de matr. L. 1. d. 50. n. 2. adhuc dicit Juramentum illi promissioni oppositum fore irritum, quia materia per obligationem promissionis erat reddita illicita, unde si Cajæ tibi postea remitteret primum Juramentum vel promissionem, non obligareris Titia, quia quod initio invalidum est, tractu temporis non convalescit, uti habet communis regula Juris. Si tamen tales posteriores contractus impleantur, sunt validi, quamvis sint illiciti, uti habet communis & vera sententia cum *Sanch. Tamb.* n. 9. & aliis, quia per Juramentum non tollitur potestas faciendi actum, qui alias poterat valide fieri. Vide *Dicast.* d. 3. à num. 199.

- 324 Q. 87. *An Juramentum alteri factum obliget, si hoc, quod jurasti, obstat fini perfectiori.* R. Affirmant Authores communiter, quia in promissione semper spectatur, quod gratius est illi, cui fit promissio, cum autem homini sæpe gratius sit minus bonum, Juramentum de minori bono homini factum obligat, si tamen sit acceptatum, secundum dicenda n. 358. & iterum à num. 532.
- 325 Hæ tamen limitationes addi possent: 1. Si matrimonium liberaliter jurasti, non teneris, si velis ingredi Religionem, uti omnes docent cum *Castrop.* d. 2. p. 6. n. 10; si tamen sacros Ordines tantum velles suscipere, non eses liber, uti notat *Tamb.* §. 3. num. 16, quia promissio tua ex dispositione Juris non habet aliam conditionem, quam hanc, nisi Religionem elegero. 2. Si jurasti alia, quam matrimonium, quæ obstat ingressui in Religionem, v. g. si jurasti te famulaturum toto tempore vitæ, *Tamb.* n. 14. putat te non obligari, quia si conditio illa, nisi elegero Religionem, involvatur in Juramento matrimonii inveniendi,

multo

multò magis involvetur in ceteris promissionibus; sed oppositum videtur verius, nam quòd illa conditio involvatur in promissione matrimonii, non est ex Jure naturæ, sed positivo, quod de aliis promissionibus nihil simile disposuit; & ratio potuit esse, quia matrimonium adfert vinculum minùs dissolubile, uti insinuat *Suar. L.2. c.12. n.17.*

3. Si matrimonium jurasti ex Justitia, v. g. quia ³²⁷ deflorasti virginem, obligaris, nec poteris ingredi Religionem, *Tamb. n.15.* aliique communiter, quia Jura id tantùm statuunt de liberali promissione.

4. Si juratus liberaliter promissisti alteri famulatum ³²⁸ vel aliud quid simile, putat *Sanchez*, teste *Tamb. n.16.* te liberari, si velis Ordines sacros suscipere, quia tales promissiones non sunt tanti momenti, ut Ordinibus suscipiendis obstare debeant; sed

& hoc difficulter probari potest, cum de hoc nulla adferatur Constitutio Juris; de Jure naturæ autem talis conditio non est imbibita, nec supponitur fuisse inclusa ex intentione jurantis, nisi hic aliter sciat. Dixi in quæstione, *Juramentum alteri factum*, nam Juramentum de opere honesto sed minùs bono in Dei præcisè honorem & non in utilitatem hominis, non inducit obligationem, si oppositum est melius vel si ei opus melius substituat, quia tum habet se uti votum, quod imbibit conditionem, *nisi quid melius occurrat*, ita communis cum *S. Tb. 2. 2. q. 89. art. 7. ad 2. Illf. T. 5. n. 59.* & pluribus dicitur n. 355.

Q 88. *An Juramentum obliget, quo quis jurat* ³²⁹ *non revelare artem, v. g. curandi podagram.* R. Tum non obligat, si nec tu nec ille, qui te docuit, satis potest providere necessitati & bono communi, aut si ars illa vobiscum emoreretur, ita *S. Thom. Suar. Fag. cum Burgh. Cent. 1. Cas. 75.*

Ratio est, quia est contra charitatem nolle
artem talem revelare aut ad posteros transmittere;
quamdiu autem tu & ille potestis providere
bono communi, teneris celare, usque ad finem
vitæ, si tibi supervivat alter, ne injustè impedias
lucrum illius, qui te docuit, ita *Tambur. §. 5. n. 65.*
Gob. T. II. n. 55.

330 Q. 89. *An qui juravit non revelare secretum,
si à Judice vocetur in testem, possit dicere veritatem.*
R. Affirmant Juristæ, *Glosf. Panorm. Felin. Jaf.*
aliique, quos refert & sequitur *Frid. Hiltropff*
in process. judic. p. 3. T. 18. n. 34. Rationem dant,
quia Juramentum, si obstat mandato Superioris,
item si sit de non præbendo veritati testimonio,
est contra bonos mores, ergo jurans non poterat
velle se obligare ad tum tacendum, quia celans
ejusmodi veritatem peccaret mortaliter, uti *Jura*
& *Authores* docent apud eundem n. 33.

331 Q. 90. *Si quis alteri nescienti promittat & juret
se daturum aliquid, an obligetur.* R. §. I. Si jurasti
servare promissionem, quâ promittis dare aliquid
alteri, Juramentum obligat stante promissione,
hac autem cessante non obligat, nec cadit imme-
diatè in executionem rei, sed in observantiam
promissionis, unde si promissio non insinuetur ei,
cui facta est, aut si prius revocetur, aut
si non acceptetur, aut si acceptata legitimè tollatur,
cesat obligatio Juramenti, neque qui sic juravit
magis tenetur aperire promissionem, quàm
si non jurasset. Neque ideo Juramentum fuit
frustraneum, nam erat ad inducendam obligatio-
nem absolutam, si contingeret promissionem legi-
timè acceptari. Vide dicenda p. 2. à n. 666.

332 §. 2. Si absolutè jurasti te daturum, Jura-
mentum cadit immediatè in executionem rei,

nec est opus acceptatione, sed teneris rem exequi, ne DEUM falsi testem facias; teneris præterea insinuare promissionem & offerre rem; si tamen alter recuset, es liber, quia inerat conditio, *si alter acceptet*: an autem promissoriè an absolute juratum sit, colligendum est ex verbis, vel rescindendum ex intentione jurantis, ita quoad omnia *Suar. L.2. c.1. n.13. & c.12. n.21. Sanch. de Matr. L.1. d.7. n.24. & 25, in Dec. L.3. c.9. n.10. Less. in Auct. v. Juramentum. Cas. 1. & 3. Item de Just. L.2. c.7. n.52. & 53. Item c.42. n.22. Tambur. §.3. n.13. aliique.*

Q. 91. *Si moroso debitori jurasti rem mutuò acceptã reddere, an tenearis.* R. Negant *Tambur. §.5. à n.35. & Gob. n.559.* dicentes te posse retinere in compensationem debiti, etiam ante mutuacionem contracti, si aliter solutionem obtinere non possis, citantque multos Juristas & Theologos; & ratio potest esse, tum quia mutuum ex voluntate mutuantis transit in dominium mutuatarii, qui non tenetur se iterum illo exuere, tum etiam quia mutuantis vicissim remittit Jus exigendi debitum, ergo æquivalenter reddit illud, quod accepit, atque ita implet promissionem. *Mol. Lugo de Just. d.16. n.117. Sporer T.5. c.5 n.79.* distinguunt & putant, si tantum juraris solvere debitum, te posse retinere ob rationem jam datam; si autem simul juraveris non compensare, te retinere non posse: sed videtur absolute dicendum cum aliis, quod tenearis reddere, sicuti teneris solvere pecuniam latroni cum Juramento promissam, quia per Tò reddere vel solvere, intelligebas (ut suppono) non retinere, sed iterum consignare in ejus potestatem ac dispositionem, hoc autem Juramentum est de re licita, ergo reverentia exigit, ut impleatur.

934 Q. 92. Si Reus ad tempus emisus juraverit se rediturum in carcerem, an ad hoc teneatur.

R. §. I. Si carcer est justus, tenetur, quamvis adesset periculum mortis, ita *Suar. Vasq. Sanch. c. 11. n. 25. Castrop. d. 2. p. 4. n. 13. Tamb. §. 5. n. 29. Gob. num. 511.* aliique passim: è contrà si carcer sit injustus, *Vasq. aliique multi apud Dia. P. 9. T. 8. R. 57. P. 11. T. 2. R. 35.* item apud *Castrop. n. 14. & apud Sanch. n. 26. & 27.* negant teneri, unde & *Bonass. de Just. d. 4. n. 64.* dicit etiam posse fugere, licet jurarit se non fugiturum, tum quia temerarium est se finè causa objicere morti, tum quia status rerum mutatur, quando enim jurabat, non erat præsens occasio fugiendi, quæ postea est; *Suar. Laym. Lesf. Bonac. Gob. n. 513.* aliique dicunt tum teneri non fugere & teneri redire, si jurarit, quia Juramentum est causa gravissima excusans, ne dicatur temerè exponere vitam, exponit enim in reverentiam Juramenti facti: Limitant *Sanch. num. 34. Castrop. n. 16. Tamb. n. 33.* aliique, si quando juravit, non prævidit mortem vel alia gravia pericula, quæ postea prævidet, quando est occasio fugiendi aut non redeundi: imò *Covar. & alii* absolutè docent peccare, si tum non fugiat vel si redeat in talia pericula: poterit tamen Episcopus relaxare hoc Juramentum, si injustè sit postulatum, uti fatentur omnes; imò si justè fuit postulatum, adhuc putant aliqui posse relaxari, sed probabilius negat cum aliis *Castrop. n. 17,* quia ageretur contra Jus Judicis & custodum.

935 §. 2. Si quis, etiam injustè captus ab infidelibus, jurasset se rediturum vel misurum pretium redemptionis, hoc Juramentum à nemine posset relaxari, sed observandum esset, quia neglectus ejus vergeret in detrimentum Fidei

& in respectum Religionis Christianæ, quæ fœd-
fragos reciperet, ita *Cajet. Suar. Sanch.* & alii
apud *Dian. & Castrop.* num. 18.

Q. 93. Ad quid teneatur, qui juravit nunquam v.g. 336
ludere chartis, vel nunquam bibere vinum. R. Ad hæc
postea respondebitur de voto à num. 452. & 459,
est enim ferme eadem ratio de voto & juramento.

Q. 94. Quomodo obligatio Juramenti dicatur esse 337
personalis. R. Obligatio Religionis contracta
per Juramentum est personalis, quantum est
ex parte jurantis, non tamen quantum est
ex parte illius, cui juratur, ita *Dicast.* d. 3. n. 421.
& 427. *Sanch. L. 3. c. 3. §. 7. n. 1. Gob. n. 648.* &
alii passim. Dixi, obligatio Religionis, quia aliunde
ex Justitia vel speciali Statuto potest adesse obliga-
tio ex parte jurantis, quæ etiam ad hæredes
transeat, unde

§. 1. Si Cajus pro se & suis hæredibus juravit 338
quotannis dare Titio centum, hæredes Caji
non tenentur ex vi religionis, hæc enim obligatio
non contrahitur, nisi à jurante; teneri tamen pote-
runt ex alio titulo, v.g. Justitiæ, si Titius promissi-
onem illam acceptarit, quia tum Titius acquirit
Jus, & Cajus tenetur debito, hæres autem repræ-
sentans personam Caji tenetur ad ejusdem debita
realia.

§. 2. Si Cajus Deo juravit dare eleemosynam 339
pauperibus, hæres Caji ad hoc tenebitur ex Justitia,
non quòd pauperibus sit acquisitum Jus, sed vel
quia Deus veluti altera pars contrahens acceptavit
promissionem illam in utilitatem pauperum, uti
vult *Sanch. n. 5*; vel potiùs ex speciali dispositione
Juris tam civilis quàm canonici, uti refert *Castrop.*
num. 2, quod statuit, ut hæreditas non adeatur,
nisi sub conditione exequendi Juramenta

& vota realia defuncti, quæ non sunt per injuriam extorta,

340 §. 3. Si Cajus juravit latroni dare centum, hæres Caji ad nihil tenetur, quia latro injuste cogens Jus nullum acquisivit, ergo fuit sola obligatio Religionis, quæ ad hæredes jurantis non transit, ita *Sanch. & Castrop. supra. Tamb. num. 3. contra Abbatem.*

341 §. 4. Qui Titio acceptanti juravit, tenetur id præstare hæredibus Titii, quia Titius Jus acquisivit & actionem contra jurantem, hæredes autem veniunt in Jura & actiones ejus, curus sunt hæredes, *Sanch. n. 6. Lay. L. 4. T. 3. 6. 10. n. 5. Castrop. n. 3. Tamb. n. 6. Gob. & alii passim.*

342 §. 5. Si jurans in favorem Titii nolisset se obligare Titio, sed soli Deo, hæredes Titii nullum Jus vel actionem haberent contra jurantem, cum Titius ipse non haberet; Similiter hæredes latronis nullum Jus vel actionem habent contra jurantem, quia nec latro haberet; unde videtur probabile, quod qui sic jurasset, non obligaretur hæredibus Titii vel latronis. *Nec refert*, quod hæres ex dispositione Juris censeatur esse eadem persona cum eo, cujus est hæres, *nam hoc tantum est*, ubi Jus ita disponit, seu in ordine ad Jura & actiones, quæ transire debent ad hæredem, hic autem nullum erat Jus vel actio in Titio aut latrone, quæ ad hæredem posset transire.

343 §. 6. Si Cajus juravit non repetere debitum à Titio, *Azor L. II. c. 8. q. 5.* putat Cajum posse repetere ab hæredibus Titii, sed melius negat *Sanch. n. 4*, tum quia Titius videtur fuisse absolute liberatus à debito, ergo & hæredes; tum etiam, quia obligatio Juramenti transit ad hæredes ejus,

cui

cui juratur, saltem quoad Jura & actiones justas huic competentes.

§. 7. Qui ratione officii Juramento se obstrinxit 344 ad aliquid, si dimittat officium, absolvitur Juramento, quod officio erat annexum, *Sanch. n. 10*; similiter qui alicui personæ juravit obedientiam propter officium vel dignitatem, quam illa habebat, si persona, cui juravit, amittat dignitatem, non amplius illi tenetur, attamen tenetur ejus successor eandem dignitatem habenti. *Nec obstat*, quòd aliquando Juramentum exigatur à successore, *nam hoc est ad majorem solennitatem vel ad renovandam memoriam, Sanch. à n. 7. Laym. Castrop. Gob. supra.*

§. 8. Juramentum ex neutra parte est ita personale, 345 quin possit fieri & acceptari per Procuratorem, *Sanch. à num. 17. Castrop. p. 12. Dicast. n. 438.* aliique passim.

Q. 95. *Si ad me dicas, adjuro te in virtute Dei, 346 per nomen Dei, per salutem tuam &c, an tenear.* R. Vi adjurationis tuæ ad nihil teneor, quia non habes potestatem me obligandi, neque teneor acceptare illam interpositionem divinæ authoritatis, *ita Tamb. c. 8. §. I. n. 3.*

DUBIUM VI.

Quibus casibus excusetur ab impletione, qui in promisorio juramento obligationem contraxit.

Resp. Tales casus præter ea, quæ ex superioribus 347 colliguntur, à *Tolet. & Cajet.* recensentur isti: I. Si quod bonum erat tempore Juramenti, propter circumstantias, postea fiat illicitum, vel vanum, vel impeditivum majoris boni, vel